

1.- TÍTULO DO PROXECTO

AGROCULTURA: COMO INFLÚE O MANEXO DOS TERREOS NA CALIDADE E FERTILIDADE DO SOLO?

2.- DATOS PERSOAIS

María Sánchez Villalba e Ilduara Reigosa Valiña. IES San Rosendo (Mondoñedo)

3.- RESUMO DO PROXECTO

O presente traballo de investigación busca coñecer como inflúe o manexo e uso de diferentes terreos na fertilidade e calidade dos mesmos. O proxecto consistiu nunha análise comparativa de 7 solos sometidos a diferentes manexos e tratamentos englobados dentro de 3 categorías: de uso agrícola, gandeiro e forestal. Empregouse ademais o solo do xardín do centro como un “branco”. O obxectivo é coñecer ata que punto os tratamentos e usos que se lles dá a diferentes solos da mesma categoría poden afectar á súa composición química e á calidade dos terreos. Para as análises de fertilidade as mostras foron analizadas coa colaboración do CIAM de Mabegondo. Para os estudos de calidade empregáronse dous biondicadores diferentes: abundancia de miñocas e cantidade e diversidade de coleópteros.

4.- INTRODUCCIÓN

Neste contexto mundial onde se están a revisar as bases do actual modelo económico e de produción, e por suposto dos modelos agrícolas, gandeiros e forestais, fomentando a economía circular e de proximidade e buscando a máxima sostibilidade, a conservación dos solos como ecosistemas sustentadores resulta fundamental. No presente traballo de investigación buscamos coñecer se estamos a darlle un uso axeitado aos terreos que garanta unha fertilidade e calidade que permita manter unha produción agrícola, gandeira ou forestal a longo prazo e sen comprometer a súa integridade como ecosistema. Para estudar isto empregamos análises químicas e bioindicadores: diferentes especies de miñocas e coleópteros que habitan ou se alimentan no solo ou a rentes do chan.

5.- PROPÓSITO DO TRABALLO

A edafoloxía e a importancia dos solos como piares dos ecosistemas terrestres son a miúdo subestimadas e descoñecidas. A finalidade do estudo é indagar sobre cales son os tratamentos e manexos menos lesivos para os solos e así poder tomar decisións ao respecto que permitan reconsiderar ou afianzar as políticas de produción agrícola, gandeira e forestal en Galicia. Búscase coñecer se certas prácticas intensivas, coma o

uso de fertilizantes, pesticidas, xurros, ou cortas e segas frecuentes afectan realmente de maneira negativa á fertilidade ou á calidade dos solos. Ao mesmo tempo, quérese comprobar se outro tipo de manexos (como a utilización dunha menor cantidade de tratamentos químicos ou segas dilatadas no tempo), ou mesmo a ausencia total destes teñen unha influencia positiva.

6.- ESTUDO DO ESTADO DO ARTE

A idea deste proxecto xurdiu partindo de traballos de investigación dos nosos compañeiros que trataban aspectos comúns coma indagacións sobre os coleópteros, a descomposición da materia orgánica por diferentes organismos, etc. Comprobamos que case non existen traballos comparativos similares en Galicia, e consideramos útil inicialo, pois a maior parte das familias do alumnado están ligadas á actividade gandeira, agrícola ou forestal. Contamos coa axuda do CIAM e do investigador Juan Castro para a realización das análises químicas, así coma a colaboración e asesoramento do Grupo Naturalista Hábitat e do investigador da UDC Rüdiger Schmelz para os traballos cos bioindicadores. Ao longo da investigación manexamos cartografía, ortofotos e a utilidade dos Sistemas de Información Xeográfica.

7.- HIPÓTESE

A hipótese da investigación é que os terreos cun manexo máis intensivo que implique sobre todo o uso de fertilizantes industriais, pesticidas (herbicidas fundamentalmente), e no caso das parcelas forestais as cortas e sacas de madeira cada poucos anos empregando especies de gran demanda hídrica, son os que deberían presentar solos máis empobrecidos, con menor calidade ou con descompensacións importantes nos principais nutrientes.

8.- MATERIAL E MÉTODOS

En primeiro lugar, seleccionamos parcelas propiedade dos compañeiros de clase, con diferentes usos e manexos, de onde obtivemos as mostras. Comparamos un pasteiro natural e outro cun manexo intensivo, un cultivo de millo intensivo, unha horta ecolóxica e outra convencional, un bosque autóctono e un eucaliptal, e o xardín do IES como control. Para as análises químicas recolléronse mostras de solo de menos de 20cm de profundidade. Para coñecer a calidade dos solos empregamos o nº e peso total de miñocas recollidas de xeito manual en dous bloques de terreo de 50x50cm en cada parcela. Para estudar os coleópteros a rentes do chan, utilizamos trampas de caída ou “pit-fall” sen morte con diferentes cebos. Analizamos 6 trampas con 3 cebos diferentes en dous períodos diferentes.

9.- RESULTADOS

Os resultados obtidos ata o de agora son moi provisionais, pois dependemos dos inicios da primavera para completar as mostraxes dalgúns parámetros químicos, pero principalmente as relacionadas cos coleópteros xa que estes animais permanecen aletargados durante o inverno e é agora cando comezan a activarse e poden caer nas trampas. Provisionalmente podemos comprobar como o peso das miñocas é maior nos terreos forestais de bosque autóctono e pasteiros naturais. O número e peso é claramente menor nos terreos cun manexo intensivo, o que confirmaría a nosa hipótese empregando estes bio-indicadores.

10.- CONCLUSIÓN

As conclusións son aínda moi preliminares á espera do resto de mostraxes, pero os datos obtidos a través das miñocas como indicadoras da boa calidade dos solos (aireación, degradación da materia orgánica, niveis baixos de contaminantes) apuntan a que o manexo que se realiza nalgunhas explotacións non se pode considerar sostible e non garante a súa conservación como sustentadores dos da produción a longo prazo. A dependencia dos pesticidas e fertilizantes é cada vez maior, e os seus custes vanse seguirse incrementando. Ademais, tanto o incremento dos prezos dos combustibles como a demanda de sistemas de produción e consumo de proximidade obrigan a reconsiderar o uso que facemos dos solos se queremos garantir o seu papel como soporte da produción vexetal a longo prazo.

11.- BIBLIOGRAFÍA

- DURÁN, E.; RODRÍGUEZ, L.; SUÁREZ, J.C. (2018). Relationship between macroinvertebrates and soil properties under different agroforestry arrangements in the Colombia Andean Amazon. *Acta Agronómica*, 67 (3) 395-401 pp.
- HUERTA, E. et al (2011). Macroinvertebrados del suelo y lombrices de TIERRA. *Técnicas de muestreo para manejadores de recursos naturales*, 15 (449-475pp). Centro de Investigaciones en Geografía Ambiental. Universidad Nacional Autónoma de México.
- LJUNGSTRÖM, P.O.; PRIANO, L.J.; DE ORELLANA, J.A. (2005). Relación entre lombrices y composición de suelo. *Natura Neotropicalis* 1(3) 93-99 pp.
- PAOLETTI, M. G. (1999). *Invertebrate biodiversity as bioindicators of sustainable landscapes: Practical use of invertebrates to assess sustainable land use*. Elsevier, Amsterdam. 446 pp.